Ügyszám: 420/H/2007.

Magyar Köztársaság Alkotmánybírósága

Budapest

Donáti utca 35-45.

1015

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény 22. § a) pontjában biztosított jogkörömnél fogva

i n d í t v á n y o z o m

a Tisztelt Alkotmánybíróságnál, hogy

1.) a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény (a továbbiakban: Ebtv.) 18/A. § (14) bekezdésének, valamint

2.) az Ebtv. végrehajtásáról szóló 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 5/H. §-ának

alkotmányellenességét állapítsa meg, és a hivatkozott rendelkezéseket semmisítse meg.

Az Ebtv. 18/A. (14) bekezdése szerint *amennyiben a biztosított a (13) bekezdés szerinti nyugtával, illetőleg számlával igazolja, hogy az adott naptári évben általa igénybe vett háziorvosi ellátásért (ideértve a fogászati alapellátást is), illetve járóbeteg-szakellátásért vizitdíjat legalább már 20-20 alkalommal fizetett, a 20 alkalom feletti ellátások után fizetett vizitdíjak összegét az illetékes jegyzőtől a külön jogszabályban meghatározottak szerint visszaigényelheti.*

Vhr. 5/H. § (1) A biztosított az Ebtv. 18/A. §-ának (14) bekezdése alapján a befizetett - nem emelt összegű - vizitdíj visszatérítése iránti kérelmet a lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes települési önkormányzat, a fővárosban a fővárosi kerületi önkormányzat jegyzőjénél terjesztheti elő legkésőbb a tárgyévet követő 60 napon belül.

(2) Az Ebtv. 18/A. §-ának (14) bekezdésében meghatározott 20 alkalmat háziorvosi ellátások (ideértve a fogászati alapellátást is) és járóbeteg-szakellátások (ideértve a fogászati szakellátást is) tekintetében külön-külön kell figyelembe venni.

(3) Az (1) bekezdés szerinti kérelemhez csatolni kell

a) az adott naptári évben igénybe vett ellátásokért fizetett vizitdíjakról kiállított, a vizitdíj-visszaigénylésre feljogosító nyugtát, illetve számlát, valamint

b) a visszaigényelt vizitdíjak befizetését igazoló nyugtát, illetve számlát.

(4) A kérelemben meg kell jelölni, hogy a biztosított a vizitdíj összegének visszatérítését postai úton vagy az illetékes önkormányzatnál történő személyes átvétel útján igényli.

(5) Szóbeli kérelem esetén a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 39. §-ának (1) bekezdése alapján készített jegyzőkönyvnek a Ket. 39. §-ának (2) bekezdésében foglaltakon túl

tartalmaznia kell a kérelemhez csatolt dokumentumok jegyzékét és a visszaigényelt összeg megjelölését.

(6) A jegyző a kérelem tárgyában - a (8) bekezdésben meghatározott kivétellel - 15 napon belül, amennyiben a kérelemnek helyt ad, egyszerűsített határozatban dönt.

(7) Amennyiben a jegyző a (6) bekezdés szerinti határidőn belül nem hoz határozatot, a Ket. 71. §-ának (2) bekezdése alapján a biztosítottat megilleti a kérelemben igényelt összeg, amit a (6) bekezdésben megállapított határidő lejártától számított 15 napon belül a jegyző folyósít a jogosult részére.

(8) A jegyző a helyben szokásos módon közzéteszi annak a havonta legalább egy naptári napnak a megjelölését, amelyen a nála ügyfélfogadási időben a biztosított által személyesen előterjesztett kérelem tárgyában - ha az ügyfél kérelmének teljes egészében helyt ad - azonnal dönt és gondoskodik a visszaigényelt összeg készpénzben történő azonnali kifizetéséről, amennyiben az ügyfél fellebbezési jogáról lemondott.

(9) Amennyiben a biztosított kérelmében a visszaigényelt összeg készpénzben történő kifizetését kéri, úgy azt a jegyző a (8) bekezdésben meghatározott vagy általa a helyben szokásos módon közzétett más időpontban legalább havonta egy alkalommal köteles biztosítani.

(10) A jegyző a kérelemhez csatolt nyugták, illetve számlák közül a vizitdíj visszaigényléséhez szükséges összeg befizetését igazolókat visszaküldi a kérelmezőnek. A kérelem alapján visszafizetett összeg befizetését igazoló nyugtákat, illetve számlákat csatolni kell az ügyirathoz.

(11) A jegyző vizitdíjjal kapcsolatos döntésével szembeni fellebbezést az Egészségbiztosítási Felügyelet bírálja el.

(12) Az Ebtv. 18/A. §-ának (14) bekezdésén alapuló visszaigénylésre irányuló eljárás illeték- és költségmentes.

Álláspontom szerint a fenti jogszabályi rendelkezések ellentétesek az Alkotmány 59. § (1) bekezdésével, valamint a 8. § (2) bekezdésével.

Az Alkotmány 59. § (1) bekezdése szerint a Magyar Köztársaságban mindenkit megillet a jóhírnévhez, a magánlakás sérthetetlenségéhez, valamint magántitok és a személyes adatok védelméhez való jog.

Az Alkotmány 8. § (2) bekezdése szerint a Magyar Köztársaságban az alapvető jogokra és kötelességekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg, alapvető jog lényeges tartalmát azonban nem korlátozhatja.

A személyes adatok védelméhez fűződő alapvető jog korlátozásának hasonló korlátját adja a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Avtv.) 4. §-a, mely szerint a személyes adatok védelméhez fűződő jogot és az érintett személyiségi jogait - ha törvény kivételt nem tesz - az adatkezeléshez fűződő más érdekek, ideértve a közérdekű adatok nyilvánosságát (19. §) is, nem sérthetik.

Az Avtv. alkalmazásában személyes adat bármely meghatározott (azonosított vagy azonosítható) természetes személlyel (a továbbiakban: érintett) kapcsolatba hozható adat, az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés. A személyes adat az adatkezelés során mindaddig megőrzi e minőségét, amíg kapcsolata az érintettel helyreállítható. A személy különösen akkor tekinthető azonosíthatónak, ha őt - közvetlenül vagy közvetve - név, azonosító jel, illetőleg egy vagy több, fizikai, fiziológiai, mentális, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára jellemző tényező alapján azonosítani lehet [Avtv. 2. § 1. pont].

Különleges adat:

a) a faji eredetre, a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozásra, a politikai véleményre vagy pártállásra, a vallásos vagy más világnézeti meggyőződésre, az érdek-képviseleti szervezeti tagságra,

b) az egészségi állapotra, a kóros szenvedélyre, a szexuális életre vonatkozó adat, valamint a bűnügyi személyes adat [Avtv. 2. § 2. pont].

Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a személyes adatok védelméhez fűződő jog minden korlátozásának meg kell felelnie az alapjogi korlátozás mindenkori alkotmányos feltételeinek, azaz az Alkotmány 8. § (2) bekezdésében foglalt követelményeknek. Ez azt jelenti, hogy az információs önrendelkezési jogot, az Alkotmány 59. § (1) bekezdésében biztosított szabadságjogot csak elkerülhetetlen esetben lehet alkotmányosan korlátozni, akkor, ha a korlátozás elkerülhetetlenül szükséges és a korlátozással elérni kívánt célhoz képest arányos [46/1995. (VI. 30.) AB határozat].

Alapvető jog lényeges tartalmának korlátozása tehát akkor állapítható meg, ha a korlátozás kényszerítő ok nélkül történik és az nem áll arányban az elérni kívánt cél fontosságával. A törvényhozó a korlátozás során tehát köteles az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt kiválasztani, mert amennyiben az alkalmazott korlátozás a cél elérésére alkalmatlan, az alapjog sérelme megállapítható. [7/1991. (II. 28.) AB határozat].

Az információs önrendelkezési jog gyakorlásának feltétele és egyben legfontosabb garanciája a célhoz kötöttség. ez azt jelenti, hogy személyes adatot feldolgozni csak pontosan meghatározott és jogszerű célra szabad. Az adatfeldolgozásnak minden szakaszában meg kell felelnie a bejelentett és közhitelűen rögzített célnak. [15/1991. (IV. 13.) AB határozat].

Az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény (a továbbiakban: Eüak.) fogalom-meghatározása alapján egészségügyi adatnak minősül az érintett testi, értelmi és lelki állapotára, kóros szenvedélyére, valamint a megbetegedés, illetve az elhalálozás körülményeire, a halál okára vonatkozó, általa vagy róla más személy által közölt, illetve az egészségügyi ellátóhálózat által észlelt, vizsgált, mért, leképzett vagy származtatott adat; továbbá az előzőekkel kapcsolatba hozható, az azokat befolyásoló mindennemű adat (pl. magatartás, környezet, foglalkozás) [Eüak. 3. § a) pont].

Az Eüak. 1. §-a szerint személyes adatot csak törvényes cél eléréséhez szükséges esetekben és mértékben lehet kezelni. A törvény szerkezeti felépítéséből adódóan az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezelése elsődlegesen taxatíve meghatározott célokból, és az egészségügyi ellátóhálózaton belül kell, hogy történjen. Az ellátóhálózaton kívüli ilyen adatkezelésre csak kivételes körülmények között kerülhet sor.

Az Eüak. 33. § (1) bekezdése szerint az egészségügyi ellátóhálózaton kívüli intézmény, illetve szerv vagy személy (a továbbiakban: nem egészségügyi intézmény) a feladatai ellátásához szükséges mértékben a 4. § szerinti célból kezelhet egészségügyi és személyazonosító adatot.

A nyugta adattartalmából következtetni lehet az érintett egészségi állapotára, mert maga a vizitdíj visszaigénylésének ténye is közvetlenül utalhat arra, hogy az érintett egészségi állapota gyenge vagy krónikus betegségben szenved, illetve a nyugtát kiállító intézmény neve adott esetben következtetni enged arra, hogy az érintett milyen típusú kezelésben részesült.

Ezért álláspontom szerint a vizitdíjról kiállított nyugta az érintettel összefüggésbe hozható különleges adatokat tartalmaz, amelyet mind az Avtv., mind az egészségügyi adatok kezelését szabályozó szektorális törvény fokozott védelemben részesít.

Az Avtv. 5. § (1) bekezdése szerint személyes adatot kezelni csak meghatározott célból, jog gyakorlása és kötelezettség teljesítése érdekében lehet. Az adatkezelésnek minden szakaszában meg kell felelnie e célnak.

(2) Csak olyan személyes adat kezelhető, amely az adatkezelés céljának megvalósulásához elengedhetetlen, a cél elérésére alkalmas, csak a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig.

A kifogásolt rendelkezések az Eüak. által nem nevesített célra történő adatkezelést írnak elő. Ily módon a vizitdíjat fizető érintettek személyes adatainak védelméhez fűződő joga azzal, hogy alapvetően fiskális szempontok alapján az ellátóhálózaton kívüli olyan szerv kezelésébe kerül az egészségi állapottal összefüggésbe hozható adat, mely szervnek az Eüak.-ban szereplő adatkezelés nem tartozik a feladatkörébe, szükségtelen és aránytalan korlátozásnak van kitéve.

A fentiek alapján kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg az Ebtv. és a Vhr. jelen beadványban megtámadott rendelkezéseinek alkotmányellenességét, és azokat semmisítse meg.

Végezetül kérem a folyamatban lévő egészségügyi reform alkotmányos kereteinek mielőbbi kijelölése érdekében indítványom soron kívüli elbírálását.

Budapest, 2007. március 13

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila